

CASE MEMORIALE DIN PERIOADA INTERBELICĂ - ATENEUL "TĂTĂRAȘI" DIN IAȘI

Constantin Cloșcă

Case memoriale sunt acele locuințe particulare sau clădiri ale unor instituții care prin destinația și vechimea lor pot transmite un mesaj istoric. Asemenea construcții trebuie să aibă calitatea de a putea fi valorificate muzeistic, atât în latura lor arhitecturală (de epocă), dar mai ales în cea emoțională, prin mesajul pe care-l transmite.

În alte cazuri, asemenea case sau edificii nu mai există, din motive diverse. În aceste situații sunt valorificate locurile unde au existat, prin reconstituirea fidelă (v. casa "Dosoței" din Iași); construcția altui edificiu cu aceeași destinație - culturală (Ateneul "Tătărași" din Iași) sau prin marcarea acelor locuri cu plăci memoriale (Academia Mihăileană, casa Garabet Ibrăileanu, ambele din Iași) etc.

În materialul de față ne propunem să evocăm un așezământ care în forme sa arhitectonică nu mai există. Timpul și aversiunile naturale l-au distrus. Este vorba despre clădirea Ateneului popular din cartierul Tătărași, orașul Iași, așezământ unde s-au derulat memorabile acțiuni cultural-naționale¹.

Spre mulțumirea semnatarului acestui material dar și a altora, în locul vechii clădiri a fost realizată, în anii 1999-2003, o altă construcție destinată tot culturii, și păstrând aceeași denumire. Prin această

nouă realizare, se poate considera că memoria Ateneului "Tătărași" aduce în actualitate și acțiunile de neuitat ale tătărașenilor din anii 1919-1940.

După desăvârșirea statului național unitar român au apărut numeroase inițiative în domeniul culturii. Una dintre aceste inițiative, pornită din sentimentul de a contribui la consolidarea actului istoric de întregire, din anul 1918, a fost și "Ateneul Popular" din cartierul Tătărași, orașul Iași; rod al entuziasmului și înțelegerii momentului istoric.

La temelia viitoarelor acțiuni culturale a stat Casa de sfat și cetire, a cărei activitate consta din șezători ținute într-o locuință modestă a unuia dintre principalii sprijinitori ai acțiunilor culturale- Victor Carpus. Aici au avut loc primele reuniuni ale viitorilor atenești. Realizările de moment erau conferințele pe diferite teme de educație cetățenească și patriotică, urmate adesea de scurte programe artistice și muzicale ale tinerilor din Tătărași.

Aceste "șezători", cum le-au numit organizatorii lor, s-au bucurat de succes; la ele participau cu multă însuflețire cetățenii din cartier. Astfel, "s-a constatat setea de cultură a populației de muncitori și funcționari din pitoreasca suburbie a Tătărașului"². Conferințele erau ținute de către profesori universitari dintre care amintim pe marele

1. Pe larg G.C. Răcoare, *Din Bihor până la Nistor (Istoricul și activitatea Ateneului Popular - Tătărași din Iași)*, Iași, 1925; Constantin Cloșcă, *Ateneul "Tătărași" din Iași - așezământ cultural național (1919-1940)*, Editura "Junimea", Iași - 1984; *Idem, Puterea culturii (Ateneul "Tătărași" - Iași)*, Editura "Alfa", Iași, 2002.

2. G.C. Răcoare, *Op.cit.*, Constantin Cloșcă, *Puterea Culturii*, Iași, 2002, p. 49-50.



învățat Vasile Bogrea.

În scurt timp "sala" din casa lui Victor Carpus a devenit neîncăpătoare, ceea ce a determinat pe inițiatori să se gândească la un edificiu cultural pe măsura cerințelor; edificiu care avea să fie viitorul "Ateneu popular, Tătărași".

Pe temeiul a trei asociații (Cooperativa de Consum, Banca Populară și Casa de sfat și cetire), inițiate încă la jumătatea anului 1918, s-a constituit, în anul 1919, o societate în nume colectiv cu denumirea de "Ateneul Popular - teatru și cinematograf"³. Acesta a fost momentul de început al unor acțiuni culturale memorabile. Obiectivul societății era limitat inițial la "exploatarea de spectacole de teatru și cinematografe", cu menirea de a se face educație, dar și de a asigura baza materială a viitorului așezământ de cultură.

Principalii fondatori ai Societății Ateneul Popular au fost C.N. Ifrim, Victor Carpus, C. Simionescu, V. Mihăilescu, Leon Popovici, A.C. Cuza, Ion V. Ionescu, Mihai Geamănu, C. Leonte, Corneliu Sumuleanu, Gh. Mihăilescu, N. Negrescu, N. Ionescu-Râmnicăneanu, Gh. Neculau, Gr. Bejan, A. Vieru, Vladimir Mironescu, I. Zamfirescu, I. Antoniu, I.P. Șincoca, Constantin Stamboliu, I. Constanțiu, Dumitru Carp⁴.

O primă grijă a membrilor Societății amintite a fost aceea de a intra în posesia unei clădiri adecvate, în care să se poată

organiza activitățile cultural-educative ce și le propuneau. Astfel a fost cumpărată o așa-zisă clădire (ce mai rămăsese dintr-o fabrică de ciorapi, în urma unui incendiu), mai exact terenul și ruinele acesteia. Pe locul respectiv a fost construită o nouă clădire, anume aceea a Ateneului Popular "Tătărași", după proiectul arhitectului V. Mironescu.

În mai puțin de un an, cu eforturi deosebite, la 25 aprilie 1920, se inaugura, într-un cadru sărbătoresc deosebit, clădirea Ateneului, situată în centrul suburbiei ieșene Tătărași.

Noua clădire, cu o arhitectură impunătoare pentru acele vremuri, avea două nivele, o sală de teatru cu 600 de locuri, spațiu pentru bibliotecă, holuri și alte încăperi.

Mulțumiți de această primă și



3. Arh. st. Iași, fond Tribunalul Județean Iași, Secția a III-a, registre autentice, iunie 1919.

4. G. C. Răcoare, *Op. cit.*, p. 11.

importantă realizare, inițiatorii și-au precizat atitudinea, declarând următoarele: *“deschidem larg porțile acestui așezământ popular, menit să trezească dorul de învățătură în mulțimile românești ..., îmbogățindu-le mintea cu toate cunoștințele trebuincioase vremii de față”*⁵.

Inaugurarea la 25 aprilie 1920, a acestui așezământ cultural, a marcat o nouă etapă, și cea mai importantă a unei activități educaționale de amploare. Punând acel edificiu de cultură la îndemâna *“poporului, a păturilor lui adânci”*, întemeietorii erau încredințați că vor face din el un loc prin care *“să lumineze mintea și să înnobileze sufletele celor mulți și harnici”*⁶.

În acea prețioasă acțiune, ctitorii porneau de la ideea mărturisită, că *“numai prin cultură națională, cât mai larg răspândită, un popor își fâurește un viitor trainic și își păstrează un loc de cinste în rândul popoarelor civilizate ale lumii”*⁷.



Imediat după inaugurarea clădirii Ateneului s-a creat posibilitatea unei munci rodnice în mai multe domenii. Societatea ateneistă era structurată pe șase secții și anume:

1. *“Secțiunea cultural educativă, cea mai importantă prin Programul și mesajul ei.*

Această secție se confunda cu însăși Ateneul în discuție, desfășurând activitățile cele mai cuprinzătoare și semnificative prin mesajul lor cultural patriotic.

2. *Secțiunea artistică, era “pusă în slujba dezvoltării și întăririi în popor a culturii și a gustului artistic în general, și cel național, în special, în toate direcțiile, tinzând la popularizarea artelor naționale” (art. 34 din Statut)*⁸.

3. *Secțiunea de educație fizică, destinată să contribuie la “dezvoltarea puterii și sănătății trupești prin cultivarea gustului pentru sporturi și exerciții fizice”*⁹.

4. *Secțiunea româncelor din Tătărași, își propunea “educarea femeii tătarășene pentru a fi vrednică de înaltele ei datorii ca româncă, gospodină și mamă”*¹⁰.

5. *Secțiunea economico-edilitară își propunea acțiuni care să se materializeze în dezvoltarea sub toate aspectele, a cartierului Tătărași, mai ales economic și edilitar.*

6. *Secțiunea filantropică era “pusă în slujba solidarității cu omul nenorocit și lipsit de mijloace de trai, îndeosebi ajutorarea bătrânilor, invalizilor, infirmilor, bolnavilor incurabili”*¹¹ etc.

Aceste șase secțiuni au înregistrat rezultate remarcabile în activitatea lor, evidențiindu-se faptul că munca și succesele obținute sunt în directă legătură cu Ansamblul acțiunilor ateneiste de sub cupola clădirii Ateneului ieșean.

În clădirea Ateneului au avut loc pe parcursul a 20 de ani de activitate manifestări impresionante prin efectul lor emoțional-educativ. Avem în vedere numeroasele evocări ale unor personalități

5. Arh.st. Iași, Mss nr. 1608, p. 1.

6. *Idem.*

7. *Idem.*

8. Pe larg, Constantin Cloșcă, *Puterea culturii*, Iași, 2002, p. 55.

9. G.C. Răcoare, *Op.cit.*, p. 15.

10. Arh. St. Iași, fond Ateneul “Tătărași”, ds. nr. 3/1938, nenum.

11. G. C. Răcoare, *Op. cit.*, p. 8.

cultural-științifice românești, precum și a principalelor momente din istoria românilor.

Șezătorile cultural-artistice au stârnit un interes aparte, fiind apreciate de către contemporani ca adevărate festivaluri cultural-naționale. Asemenea aprecieri elogi-oase, duse până la a da acțiunilor ateneiste un caracter național, încorporează atât șezătorile de la sediul Ateneului, cât și pe acelea susținute în alte localități prin care ateneiștii ieșeni au poposit în pelerinajele lor culturale (vezi infra). În cadrul acestor acțiuni - șezătoare, personalități din domeniul culturii și științei; oratori de ocazie au susținut conferințe cu tematică istorică și culturală, cel mai adesea cu trimitere la actul Unirii din 1918 și la perspectivele pozitive ce se conturau pentru România întregită¹². Concepute ca momente evocatoare, de înălțare sufletească, șezătorile nu se limitau doar la conferințe, oricât de interesante ar fi fost ele, ci, în completarea acestora, aveau loc spectacole cultural-artistice, ingenios concepute și admirabil realizate; producții ale corului ateneiștilor cu piese muzicale din creația românească, entuziasmând asistența, recitări de poezie clasică românească, dansuri populare, scenete de teatru etc.

Ateneul ieșean a avut marele merit de a iniția festivaluri ale datinilor strămoșești de Crăciun și Anul Nou, intrate într-un con de umbră și de uitare din cauza războiului. A fost o meritorie acțiune de readucere a acestora pe făgașul lor tradițional românesc și duse apoi de către ateneiști pe culmile consacrării prin concursuri locale și naționale. Sala de spectacole a așezământului la care ne referim a cunoscut adesea freamătul

marilor succese, devenind de fiecare dată, neîncăpătoare.

Ecourile acestor manifestări (șezătorile și sărbătorirea datinelor de la Crăciun și Anul Nou) au fost atât de puternice încât au determinat principalele publicații românești să facă referiri elogioase și detaliate la adresa Ateneului din Tătărași-Iași. Amintim câteva dintre acestea: *"Universul"*, *"Curentul"*, *"Neamul Românesc"*, *"Viitorul"*, *"Chemarea"* (toate din București), *"Cumpăna"* (Craiova), *"Cultura Poporului"* (Cluj); *"Opinia"*, *"Evenimentul"*, *"Straja"*, *"Solia Moldovei"* (toate din Iași) și multe altele¹³.

La sediul Ateneului *"Tătărași"* au fost concepute și pregătite memorabile excursii culturale, destinate *"Consolidării unității românești, manifestări cultural-artistice despre care Constantin N. Ifrim, conducătorul Ateneului, va preciza mai târziu că acestea (excursiile) au constituit acțiunea "cea mai de căpetenie alături de aceea a redeșteptării fermecătoarelor datini strămoșești"*¹⁴.

În cele zece excursii de înfrățire culturală au fost antrenați mii de cetățeni din Iași și din alte localități ale Moldovei. Asemenea acțiuni au fost organizate cu scopul cunoașterii directe între frați; moldovenii de pe ambele maluri ale Prutului, bucovinenii, transilvănenii, bănățenii, oltenii și muntenii, cu toții români din veacuri, regăsindu-se în acele momente în granițele aceleiași țări, România.

Pentru a pune în evidență cât mai bine rolul și succesele Ateneului ieșean, mă voi referi la câteva momente edificatoare în acest sens. Ziarul *"Glasul Bucovinei"* anunțând cititorii săi despre pelerinajul ieșenilor în Bucovina, consemna: *"Dată fiind marea însemnătate a acestei patriotice acțiuni de*

12. Pe larg, C. Cloșcă, *Op.cit.*

13. *Ibidem.*

14. *"Solia Moldovei"*, Iași, 15 iunie 1928.

15. *Glasul Bucovina*, Cernăuți, 4 iulie 1922.

apropiere sufletească între frați, dorim din suflet ca această manifestare națională să aibă un cât mai deplin succes"¹⁵. În rândul celor peste 700 de participanți se aflau Mihail Sadoveanu și istoricul Gh. Ghibănescu. În componența amintitei "expediții" era inclusă formația - Corală "Gavril Muzicescu" a Ateneului; corurile din comunele Târgu Frumos, Osoi și Mânzătești; artiști ai Teatrului Național ieșean ș. a.

Traseul ateneiștilor a cuprins Suceava, cu vizionarea monumentelor istorice din zonă și susținerea la Teatrul Polon din oraș a unei "foarte reușite șezători. Gh. Ghibănescu "a ținut o frumoasă și interesantă conferință" intitulată *La poalele cetății lui Ștefan Vodă ...* De la Suceava pelerinii au plecat la Putna, locul de veci al marelui Ștefan. Aici primirea a fost "grandioasă" ("Evenimentul" - Iași). Peste o mie de țărani în frumoasele lor costume au întâmpinat trenul, după care un cortegiu de peste două mii de oameni, în frunte cu muzicile militare ... s-a îndreptat spre Mormântul lui Ștefan cel Mare pentru a i se aduce un pios omagiu de la urmașii urmașilor săi.

A urmat vizitarea orașului Cernăuți, unde M. Sadoveanu a ținut o frumoasă și emoționantă cuvântare despre Ștefan cel Mare ("Evenimentul") urmată de obișnuitul spectacol al ateneiștilor, care a emoționat și entuziasmat asistența.

În august 1923 ateneiștii ieșeni au organizat o "excursie de unire sufletească" în Basarabia. La Chișinău pelerinii ieșeni au fost întâmpinați de o mare mulțime de cetățeni, în frunte cu autoritățile, reprezentanți ai diferitelor școli și instituții culturale. Cortegiul cultural în frunte cu muzica militară, s-a îndreptat

de la gară spre Catedrala episcopală unde s-a oficiat un înălțător *tedeum*, de către soborul preoțesc din Chișinău cu participarea preoților ieșeni. De reținut și minunata șezătoare ateneistă organizată în sala Teatrului "Pușkin", prilej cu care profesorul ieșean Constantin Stamboliu a rostit "o foarte interesantă cuvântare cu subiectul *Basarabia noastră*", punând în evidență contribuția pe care Basarabia a adus-o culturii neamului românesc.

S-au bucurat de prezența ateneiștilor ieșeni și de manifestările culturale organizate de aceștia, orașele Tighina, cetatea Albă și alte localități mai mici.

În vara anului 1924 Ateneul Tătărași a organizat o acțiune asemănătoare în Transilvania. Această "călătorie" avea o semnificație aparte în opinia Prof. N. Bogdan; ea confirmă încă o dată faptul că moldovenii și transilvănenii, despărțiți secole de vitregia soartei, erau "nu numai un singur trup, dar și un suflet"¹⁶. Această nobilă vizită se făcea "în numele culturii și înfrățirii românești"¹⁷.

La Cluj, Alba Iulia, Brașov, Sibiu, Arad, Timișoara, Blaj, Turda, Târgu Mureș etc. s-au rostit discursuri în prezența a mii de oameni, de către reprezentanți ai științei și culturii românești, de către conducătorii instituțiilor locale și ai clerului. Excursia în Transilvania a fost un triumf ateneist. Sute de moldoveni intelectuali ai satelor (învățători), funcționari, muncitori și țărani au cunoscut pentru prima oară Ardealul și monumentele sale, precum și oamenii acestor locuri. A fost, fără exagerare - consemna G. C. Răcoare -

16. "Opinia", Iași, 9 august, 1924.

17. "Banatul românesc", Timișoara, 15 mai 1927.

18. G. C. Răcoare, *Op.cit.* p. 60.

autorul lucrării *“Din Bihor până la Nistru-, prin proporțiile și fastul în care s-a desfășurat, un adevărat eveniment cultural, cu urmări din cele mai fericite în ceea ce privește solidaritatea noastră națională”*¹⁸.

La Tg. Mureș ateneiștilor li s-a făcut o frumoasă primire. Ia întâmpinat un numeros public, în frunte cu președintele despărțământului local al ASTREI, I. Popescu-Vornești.

Despre șezătoarea organizată la Târgu-Mureș s-a scris că *“a fost o biruință, desăvârșită, cum poate nu se aștepta; sala era arhiplină de români, sași, secui”*¹⁹. Reușita șezătorii de la Târgu Mureș, și nu numai a șezătorii, ci a întregului program conceput de ateneiști rezultă și din entuziasmul cu care au fost ovaționați²⁰.

De la Târgu Mureș, în drum spre Cluj, ateneiștii au făcut un popas la Turda *“Ne-am îndreptat spre Câmpia istorică - consemnează G.C. Răcoare - unde a avut loc cea mai mișcătoare ceremonie pe care am văzut-o până atunci. A avut loc o slujbă de pomenire făcută de preoți ardeleni, moldoveni, bucovineni și basarabeni, la “mormântul” lui Mihai Viteazul, însemnat/marcat cu o cruce simplă și săracă ... Clipa când miile de români din patru unghiuri au îngenunchat, a fost cu deosebire impresionantă. Ochii tuturor erau scăldați în lacrimi. Măreața și binecuvântată această clipă când aceste lacrimi de frați, adunați în sfârșit laolaltă, stropiau duioasa țărână de pe mormântul Eroului”*²¹. Vorbind din partea Ateneului ieșean Prof. C. Stamboliu a reliefat că *“fapta lui Mihai Viteazul reprezintă nu numai trecutul, ci și necontenit îndemn spre consolidarea operei pentru care el s-a jertfit, și care s-a înfăptuit deplin în 1918”*.

La Cluj, primirea moldovenilor a fost

“măreață și înduioșătoare”. Flori, ovații, urale și cântece. În Piața Unirii se adunase o mulțime de peste cinci mii de oameni care își manifesta bucuria de a-i primi pe solii Moldovei. Această adunare - consemnează același G.C. Răcoare - a fost de o măreție și un entuziasm *“cum nici în zilele marilor sărbători naționale nu se obișnuiește”*²². Un moment de neuitat pentru clujeni l-a constituit șezătoarea organizată de Ateneul ieșean în sala Teatrului Național care devenise *“neîncăpătoare pentru uriașa mulțime venită să privească și să asculte producția ieșenilor”*. Ziarul *“Patria”* aprecia că sala arhiplină *“este cea mai puternică dovadă de dragoste și simpatie adusă lor, ateneiștilor”*²³. Ziarul *“Clujul”* din 27 iulie 1924 scria despre șezătoarea culturală că *“programul a fost alcătuit în așa fel încât îndeplinea de minune rolul de propagandă națională pe care și l-a asumat Ateneul «Tătărăși» din Iași”*. În cadrul șezătorii prof. univ. Marin Ștefănescu din Cluj a vorbit despre propaganda culturală, evidențiind rolul și meritele deosebite ale Ateneului ieșean în această direcție.

Astfel de manifestări și succese ale ateneiștilor ieșeni au avut loc în numeroase localități ale României întregite. Peste tot primiri entuziaste și manifestări culturale patriotice de amploare.

Despre excursia Ateneiștilor în Ardeal, Ion Simionescu avea să noteze mai târziu: *“În drumurile mele prin Ardeal calc adesea pe urmele Ateneului popular din Iași. Pretutindeni a lăsat o impresie adâncă”*²⁴.

Excursiile concepute de ateneul ieșean a însemnat în primul rând o faptă de cultură națională. Excursii s-au mai organizat atât înainte, cât și după aceea;

19. *Ibidem*, p. 57.

20. *Ibidem*, p. 58.

21. *Ibidem*.

22. *Ibidem*, p. 61.

23. *“Patria”*, Cluj, 22 iulie 1924.

24. G. C. Răcoare, *Op. cit.*, p. 6.

Ateneul ieșean, însă, a realizat nu excursii, ci manifestări de amploare, destinate consolidării unui moment de importanță cardinală în istoria poporului român - Unirea din 1918.

Referindu-se la succesele și semnificația excursiilor ateneiste ziarul "Dacia" din Constanța scria: "Am urmărit cu deosebită atențiune turneele culturale ale Ateneului popular «Tătărași» din capitala Moldovei.

*Activitatea complet dezinteresată, și pusă exclusiv în slujba intereselor culturale ale Țării, a cărei consolidare sufletească o urmărește, a stârnit un deosebit interes. Trecând din oraș în oraș, dintr-o regiune într-alta «Tătărașii», prin producțiile sale artistice, face cea mai înălțătoare propagandă patriotică"*²⁵.

Tot la capitolul acțiuni cultural-educative, la Ateneul din Tătărași a funcționat propria Universitate populară, antrenând la cursurile acesteia numeroși studenți.

Prelegerile erau susținute de către personalități universitare și scriitori de prestigiu. Așa spre exemplu: Ion Simionescu (Științele naturii); Ion Găvănescu (Istoria filozofiei și pedagogiei); Mihail Sadoveanu (Istoria literaturii române); Constantin Stamboliu (Istoria neamului); Al. Slătineanu (Medicină și igienă) ș.a.

Ateneiștii au tipărit și difuzat propria lor publicație, "Solia Moldovei"²⁶, aceasta având o tematică axată pe popularizarea acțiunilor ateneului, răspândirea culturii, educație cetățenească etc. În paginile "Solia Moldovei" au semnat prestigioase condee ale timpului, așa precum: N. Iorga, M. Sadoveanu, Gh. Ghibănescu, N.A. Bogdan, Eugen Heroveanu, Constantin Fedeleș, Ilie

Minea ș.a.

De un succes aparte s-a bucurat biblioteca Ateneului. Înzestrată cu un fond important de carte, înzestrare la care au contribuit numeroși donatori ca N. Iorga, Gr. T. Popa și alți intelectuali ai Iașului, biblioteca își avea spațiul în clădirea Ateneului și atrăgea numeroși cititori din cartierul Tătărași, și chiar din Iași, de la elevi până la pensionari, contribuind prin menirea și serviciile ei la educația și cultura unui număr însemnat de cetățeni ai amintitei suburbii, precum și din Iași²⁷.

Succese deosebite a înregistrat, de asemenea, Societatea Corală "Gavril Muzicescu" contribuind substanțial la "cultivarea cântecului românesc". Despre această societate corală, formată din 70 de membri, locuitori ai cartierului Tătărași, "Solia Moldovei" scria următoarele: "Făcând parte din secțiunea artistică a Ateneului ieșean, Corul «Gavril Muzicescu» a semănat farmecul melodiilor naționale în toate ținuturile românești, membrii săi muncind onorific, cu sacrificii mari, dar cu o râvnă admirabilă, au contribuit în largă măsură la izbânda Ateneului"²⁸.

Cu acțiuni la fel de meritorii s-au înscris și Orchestra simfonică, echipa de teatru amatori, cinematograful etc.

În plan economico-social, Ateneul a organizat o Grădiniță de copii, un dispensar, un Oficiu poștal, o Farmacie etc.

În încheierea acestui material subliniem faptul că așezământul ateneist ieșean încorporează o seamă importantă de acțiuni culturale, locale și naționale.

O clădire monument, care dacă nu ar fi existat nu s-ar fi înregistrat nici impresionantele activități cultural educative cu caracter național, de care s-a amintit mai

25. "Dacia", Constanța, 31 iulie, 1928.

26. "Solia Moldovei" apărut de două ori pe lună în perioada ianuarie 1927-1930; 1939.

27. Pe larg, Constantin Cloșcă, *Puterea culturii*, p. 115.

28. "Solia Moldovei", Iași, 15 martie 1927.

29. La ora când redactez acest material, noua clădire nu este dată în funcțiune cu destinația sa culturală.

sus. Astfel, fosta clădire a Ateneului "Tătărași" suplinită²⁹ în prezent de un nou edificiu, trăiește încă în rețeaua cultural-științifică a Iașului și țării.

Referindu-ne la stilul arhitectonic, edificiul se încadrează în specificul românesc urban, de la începutul epocii contemporane. Avea o formă dreptunghiulară în adâncime, formată din trei corpuri legate între ele. Corpul din față avea două nivele, cel din mijloc, în care era sala, de spectacole avea doar un nivel, iar ultimul corp, asemănător celui dintâi, (din față) acoperea scena de spectacole și era de înălțimea a două nivele (a se vedea imaginea de ansamblu a clădirii). Acoperiș în șarpantă învelit cu tablă; ferestrele și ușile aveau forme dreptunghiulare cu un ușor arc la partea de sus. Trei ferestre la corpul din față - etaj concepute ca ornamentale: înguste pe înălțime și cu arc de semicerc la partea lor superioară. Atrage atenția loggia din fața clădirii, pe colțul din stânga de la etaj făcând echilibrul cu cele trei ferestre de care s-a amintit, situate în partea dreaptă, ceea ce împrișă clădirii unele trăsături artistice.

Lipsit de ornamente interioare sau exterioare, monumentul la care ne referim apărea ca o construcție obișnuită, ce se încadra în mod fericit în urbanistica Tătărașilor. Clădirea era realizată din

cărămidă acoperită cu tencuială și văruiată în alb. În modestia lui arhitecturală, dar "ornat" cu impresionante activități culturale și artistice naționale, așezământul Ateneului popular "Tătărași" a căpătat măreție simbolică, la dimensiuni istorice prin faptele mărețe ale ateneiștilor pe care le-a găzduit sub cupolă sa.

Acest așezământ s-a bucurat de prezența, aprecierea și sprijinul (moral sau material) a numeroase personalități ilustre ale neamului românesc din acea perioadă. Amintim în ordine alfabetică o parte dintre acestea: Constantin Angelescu, Petre Andrei, Th. Arghezi, Ion Borcea, Th. T. Burada, Constantin Bacalaglu, Demostene Botez, Traian Bratu, Ion Bianu, Petre Bogdan, Paul Bujor, Matei Cantacuzino, N. Hartolomei, Dragomir Hurmuzescu, Garabet Ibrăileanu, N. Leon, Constantin Maissener, Ilie Minea, P.P. Negulescu, Pimen (mitropolitul Moldovei), Petru Poni, Constantin I. Parhon, Vasile Pârvan, Constantin Rădulescu Motru, Orest Tafali, N. Titulescu, George Topârceanu ș.a.

Clădirea Ateneului ieșean s-a confundat cu marile acțiuni culturale naționale organizate de ateneiști. Nu pot fi concepute acțiunile ateneiștilor fără clădire, așa precum nu se poate concepe clădirea ca monument fără faptele de mare înălțare sufletească, care au avut loc în interiorul sau